

**UNIVERSITAT
JAUME·I**

TREBALL FINAL DE GRAU EN MESTRE/A D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

**El treball de l'exposició oral formal a la
classe de llengua**

- **Alumne: Lorente Jiménez, Francisco**
- **Mestra coordinadora: Ferrer Ripollés,
Montserrat**
- **Didàctica de la llengua**
- **2016/2017**

Índex.

Resum.....	pàg. 3
1. Presentació del TFG: justificació de la temàtica triada.....	pàg. 3
2. Metodologia emprada.....	pàg. 3
3. Introducció teòrica: estat de la qüestió.....	pàg. 4
3.1. Ensenyament de la llengua: principis que han d'orientar la programació.....	pàg. 4
3.2. Comprensió lectora.....	pàg. 7
3.2.1. Desenvolupament d'estratègies de lectura.....	pàg. 7
3.2.2. Com es treballa la comprensió lectora als llibres de text actuals.....	pàg. 9
3.3. Expressió escrita.....	pàg. 10
3.4. Expressió oral.....	pàg. 14
3.4.2. Per què una seqüència didàctica orientada a l'oralitat? Justificació mitjançant l'experiència.....	pàg. 14
3.4.2. Com enfocar el treball al voltant de les exposicions orals formals.....	pàg. 16
4. Resultats de la recerca.....	pàg. 18
4.1. El treball de les exposicions orals formals als llibres de text actuals.....	pàg. 18
4.2. Continguts gramaticals per a treballar en l'exposició oral formal.....	pàg. 19
5. Conclusions.....	pàg. 21
6. Bibliografia.....	pàg. 21
7. Annexos.....	pàg. 22

Resum

Aquest document presenta un fonament teòric que planteja la necessitat de canviar l'ensenyament de la llengua dins de les aules d'educació Primària. Al llarg de les seues pàgines, s'analitza el treball de la comprensió lectora, l'expressió escrita i l'expressió oral mitjançant activitats centrades en l'ús i la reflexió lingüística al voltant dels elements gramaticals que apareixen en cada un d'aquests apartats. De la mateixa manera, també s'analitzen les mancances presents als llibres de text actuals, sempre tractant de donar alternatives al seu ús mitjançant la creació de materials alternatius.

La segona part del document mostra una proposta de seqüència didàctica on es posen en pràctica les conclusions a les quals s'han arribat després del tractament pertinent de tota la informació arreplegada. Aquesta unitat pretén servir d'ajuda a qualsevol professor/professora que pretenga treballar l'exposició oral formal mitjançant materials alternatius als llibres de text actuals. A la unitat apareixen activitats centrades en l'ús i la reflexió lingüística. Com a activitat final, es planteja la producció d'una exposició oral formal, que dona sentit a totes les activitats proposades al llarg de la unitat.

A més, ubicat a la introducció de la unitat, apareix un qüestionari que pot servir per mesurar els coneixements previs de l'alumnat al voltant de les conferències orals formals.

Paraules clau: *llengua, oral formal, seqüència didàctica.*

1. Presentació del TFG i justificació de la temàtica triada.

La llengua oral formal és un aspecte fonamental de la classe de llengua. Un domini pertinent d'aquesta pot facilitar els intercanvis comunicatius dels alumnes en la seua vida futura. Cal, per tant, treballar-la amb serietat, emprant activitats que s'enfoquen al seu desenvolupament.

La realitat, però, pareix reflectir una situació ben diferent. És habitual observar alumnes amb mancances significatives a l'hora de compartir informació quan s'utilitza com a vehicle l'exposició oral formal. I aquestes dificultats no queden restringides a l'àmbit acadèmic, sinó que arriben més enllà, entorpidint intercanvis comunicatius en situacions laborals o quotidianes.

Aquest treball naix amb la intenció de descobrir les raons per les quals dur a terme una conferència oral formal pot resultar un maldecap per a moltes persones. Amb la vista sempre posada a identificar les mancances i donar alternatives, analitzarem la millor manera de realitzar el treball de les exposicions orals formals a la classe de llengua, així com els errors que cometten els llibres de text actuals quan tracten aquest camp.

2. Metodologia emprada.

Per elaborar aquest treball, s'han seguit diferents pautes d'actuació i de recollida d'informació. En el document sencer poden ser destacats tres tipus d'intervencions: una exposició de dades teòriques, un qüestionari per mesurar el nivell de coneixements d'un grup/classe i una proposta pràctica on es reflecteixen les conclusions obtingudes després del corresponent tractament de la informació arreplegada. Per tant, la metodologia ha variat amb el desenvolupament del treball.

En primer lloc, s'ha dut a terme una recerca d'informació per reflectir l'estat actual de l'ensenyament de l'oral formal a l'àrea de llengua, així com per proposar alternatives al seu estudi dins de l'aula. En aquesta recerca s'han consultat textos de nombrosos estudiosos de la didàctica de la llengua, com ara Anna Camps, Montserrat Vilà, Daniel Cassany, Bernard Schneuwly o Joaquim Dolz.

En segon lloc, per tal d'apropar-nos a la realitat escolar, s'ha elaborat un qüestionari que permet mesurar els coneixements previs de l'alumnat en relació a les conferències orals. Aquest qüestionari també pot servir d'introducció a la seqüència didàctica proposada, ja que els alumnes veuran tècniques que s'empren a les exposicions orals formals i que seran treballades al llarg de la proposta pràctica.

Per últim, mitjançant els coneixements teòrics arreglats durant la primera part del treball, s'ha proposat un model de seqüència didàctica per mostrar com caldria treballar l'oral formal dins d'un aula de primària, mitjançant activitats pràctiques i en un context de constant reflexió lingüística. Totes les activitats incloses tracten de fer a l'alumnat usar la llengua, a més de reflexionar al voltant dels elements gramaticals que estan presents dins de les conferències orals formals. Per a finalitzar la unitat, els alumnes posaran en pràctica allò que han après mitjançant l'elaboració d'una exposició oral formal, activitat que donarà sentit a tota la unitat.

3. Introducció teòrica: estat de la qüestió.

3.1. L'ensenyament de la llengua. Principis que han d'orientar la programació.

Que suposa ensenyar llengua? L'ensenyament de la llengua suposa un intercanvi de coneixements entre professorat i alumnat que té com a objectiu l'adquisició d'una competència comunicativa adequada. Malgrat això, durant molts anys els docents han plantejat el treball de la llengua com a sistema de signes, donant per fet que un coneixement de la gramàtica és suficient per a arribar a saber usar-la. Els professors i professores han implantat en les seues aules el treball de lingüistes que no pertanyen al camp de l'educació. Un exemple serien els estudis de Noam Chomsky en el camp de la gramàtica. Com senyala Cenoz Iragui (2004), "des de la perspectiva de l'estudi de la llengua com a sistema no està interessat (Chomsky) en l'ús del llenguatge [...]. El seu interès es dirigeix al desenvolupament d'una teoria lingüística centrada principalment en les regles gramaticals".

Aquest estudi de lingüistes, com ara Chomsky, són aliens a l'àmbit estrictament educatiu. Per tant, un treball de llengua basat únicament en aquestes teories és un enfocament erroni per part del professorat.

Aquestes idees equivocades van ser el punt de partida per a investigacions posteriors però, sobretot, van provocar una sèrie de reaccions que desembocaren en la consideració del concepte de competència comunicativa com a concepte fonamental en l'adquisició i ensenyança de llengües. Autors com Hymes (1972) destaquen la importància de no restringir el coneixement de llengües a l'àmbit del continguts gramaticals, considerant que en una correcta adquisició d'una

llengua intervenen més elements:

Existeixen regles d'ús sense les quals les regles gramaticals serien inútils. De la mateixa manera que les regles sintàctiques poden controlar aspectes de la fonologia, i les regles semàntiques poden controlar aspectes de la sintaxi, les regles dels actes de parlar actuen com a factors que controlen la forma lingüística en la seua totalitat.

El fet de no restringir l'ensenyament de la llengua a l'aprenentatge de la gramàtica va suposar l'aparició de nous enfocaments didàctics que comprenien l'adquisició de la competència comunicativa com un cúmul de coneixements que tenen com a objectiu arribar al domini d'una llengua. Aquesta combinació d'ensenyances es pot veure reflectida en les propostes de diversos autors, com ara Canale i Swain (1980, mitjançant Cenoz Iragui, 2004):

És necessari assenyalar que, al quadre de Canale i Swain (1980), la “competència gramatical” s’entén com un conjunt, el qual conté la competència oracional i la competència textual.

O bé Celce-Murcia, Dornyei i Thurreu (1995, mitjançant Cenoz Iragui, 2004):

En l'actualitat, i citant el currículum d'Educació Primària vigent a la Comunitat Valenciana, “l'objectiu principal de l'assignatura de Llengua i Literatura al llarg de l'etapa de l'Educació Primària és el desenvolupament de la competència comunicativa de l'alumnat entesa en totes les seues vessants: pragmàtic, lingüístic, sociolingüístic i literari”. Podem dir, per tant, que “la classe de llengua ja no té com a finalitat prioritària que l'alumnat conegui el funcionament de la llengua com a sistema de signes” (Ferrer, 2000). La nostra programació didàctica haurà de seguir un camí destinat a ensenyar com usar la llengua. Això vol dir que l'objectiu de la nostra actuació educativa “és el desenvolupament de la capacitat per a interpretar i produir discursos orals i escrits en situacions de comunicació diverses” (Ferrer, 2000).

Tenint en compte que l'objectiu de la classe de llengua és l'assoliment de la competència comunicativa, i que per a aconseguir-ho cal desenvolupar la capacitat per a interpretar i produir

discursos orals, les activitats treballades a la nostra seqüència didàctica (que té com a eix discursiu l'exposició oral formal) tindran l'ús i la reflexió al voltant de la llengua oral formal com a principi fonamental en la metodologia. Els exercicis proposats als llibres de text convencionals, com veurem més endavant, no compleixen aquesta característica en la seua majoria. Es basen en les aportacions de la lingüística oracional, oblidant les noves aportacions de les ciències del llenguatge. Nosaltres, com a docents, haurem de seleccionar amb criteri els continguts que serveixen per a millorar les produccions. Un coneixement bàsic del codi no és suficient, ja que "un text ben construït no respecta tan sols les regles del sistema lingüístic, també utilitza eficaçment els mecanismes discursius que permeten la seua inserció eficaç en un context comunicatiu determinat, i els procediments morfosintàctics i lexicosemàntics que asseguren la seua cohesió interna" (Ferrer, 2000).

Així doncs, quines disciplines del llenguatge ens seran d'utilitat en el moment d'elaborar la nostra programació didàctica? Segons Tusón (1996, mitjançant Ferrer, 2000), "aquelles ciències del llenguatge dedicades a l'estudi de l'ús lingüístic i, en concret, l'etnografia de la comunicació, la sociolingüística, l'anàlisi de la conversació, la psicolingüística, la pragmàtica i l'anàlisi del discurs". Altres autors, com ara Rodríguez Gonzalo (2000, mitjançant Ferrer, 2000), recomanen tindre en compte "la pragmàtica i l'anàlisi del discurs per a abordar les relacions entre text i context, i la pragmàtica del text per a abordar els problemes relacionats amb l'àmbit textual".

Però l'assoliment d'una competència comunicativa adequada es produeix dins d'un sistema educatiu bilingüe/plurilingüe. No hem d'oblidar el territori on es desenvolupa el nostre treball. A la Comunitat Valenciana, com en altres zones d'Espanya, conviuen dues llengües en igualtat de drets, el valencià i el castellà. Els citats drets del valencià apareixen reflectits a la Constitució Espanyola del 27 de desembre de 1978, a l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana i a la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià. Aquesta última decreta que "al final dels cicles en què es declara obligatòria la incorporació del valencià a l'ensenyament (...), els alumnes han d'estar capacitats per a utilitzar, oralment i per escrit, el valencià en igualtat amb el castellà".

Aquesta situació de convivència de dues llengües en un mateix territori no pot ser obviada en la nostra programació. El context requereix activitats que fomenten l'ús i la reflexió lingüística, mitjançant la integració de les dues llengües. Com que els llibres de text no ofereixen aquesta alternativa, presentant les dues llengües com a unitats totalment inconnexes, la solució passarà per plantejar una programació integrada de llengües, que és allò que plantegem en la nostra seqüència didàctica.

Durant molts anys, ha estat el prejudici que diu que, quan dues llengües s'estudien al mateix temps, una llengua es veurà perjudicada en benefici de l'altra. Aquesta posició ha sigut demostrada errònia, motiu pel qual haurem d'elaborar la programació de llengua aprofitant-nos de la riquesa lingüística que és dona al País Valencià. La programació haurà d'enriquir-se a partir d'un desenvolupament conjunt del valencià i el castellà (tractament integrat de llengües). Basarem aquesta decisió en la "competència subjacent comuna" descrita per Cummins (1986), segons la

qual les competències lingüístiques de llengües distintes no ocupen compartiments diferents al cervell, sinó tot al contrari. Conviuen al mateix lloc, per la qual cosa la transferència d'aprenentatges entre una llengua i una altra és possible. Un subjecte en contacte amb diverses llengües (plurilingüe) tindrà més facilitat per adquirir competències comunicatives en noves llengües que un altre que tan sols estiga en contacte amb la seua pròpia (monolingüe).

A tall de resum, podem dir que els nostres principis a l'hora d'elaborar la programació didàctica giren al voltant de dos vessants: la riquesa lingüística existent al País Valencià i la necessitat d'ajudar els alumnes perquè siguen usuaris correctes de la llengua. Per tant, "si hem d'educar els alumnes perquè siguen bons usuaris, haurem de prioritzar opcions d'intervenció a l'aula que els permeten ser-ho: han de parlar, han d'escriure i han de llegir." (Ferrer i Rodríguez, 2010).

3.2. Comprensió lectora.

La comprensió lectora fa referència a "un procés simultani d'extracció i construcció transaccional entre les experiències i coneixements del lector, amb el text escrit en un context d'activitat" (Ronsenblatt, 1978, mitjançant Gutiérrez-Braojos i Salmerón, 2012).

La classe de llengua presenta un context idoni per a treballar aquesta capacitat. Els alumnes es veuen immersos en una processó de textos que desfilen davant els seus ulls, oferint informació, cridant per tal de ser desxifrats. Però desenvolupar la comprensió lectora a classe de llengua no implica que aquesta siga exclusiva de l'àrea esmentada, tot al contrari. Gutiérrez-Braojos i Salmerón destaquen, ajudant-se d'altres autors, que "en els processos d'ensenyança i aprenentatge, la competència lectora és una de les ferramentes psicològiques més rellevants. El seu caràcter transversal comporta efectes col·laterals positius o negatius sobre les altres àrees acadèmiques [...], les dificultats de comprensió de textos es transfereixen a la resta d'àrees curriculars" (Fuchs, Mock, Morgan & Young, 2003; Hines, 2009; Nelson & Machek, 2007; Powel, Fuchs, Cirino & Fletcher, 2009).

En els punts anteriors, hem mencionat que el nostre objectiu a la classe de llengua és el d'aconseguir alumnes capaços d'usar la pròpia llengua. A més d'això, també hem dit que la competència comunicativa s'adquireix mitjançant activitats que fomenten l'ús, tractant de convertir els xiquets i xiquetes en elements actius del seu aprenentatge, allunyant-los del rol d'espectadors que, indirectament, proposen la majoria dels llibres de text oferts en el mercat editorial.

De la mateixa manera, per tal d'ensenyar a llegir, haurem de plantejar activitats en les quals els participants facen servir la lectura, totalment conscients de la importància que té formar lectors competents. "La lectura apareix profundament relacionada amb la capacitat per aprendre i pensar; formar aprenents autònoms, capaços d'aprendre al llarg de la vida, implica formar lectors que gaudeixen amb la lectura i puguen utilitzar-la per aprendre" (Solé, 2011).

3.2.1. Desenvolupament d'estratègies de lectura.

Ara plantegem una qüestió. Quin podria ser el punt de partida per tal d'abordar el desenvolupament de les estratègies de lectura? Per tal de respondre aquesta pregunta, podem

començar fent-nos una altra. Quan llegim?

Pensem situacions en las quals ens veiem en disposició de llegir, o millor dit, en disposició de desxifrar texts al llarg de la nostra vida quotidiana. Al nostre cap poden acudir imatges nostres llegint instruccions abans de jugar a un joc, o per tal d'elaborar un menjar. Potser acudeixen records de cartes escrites per la nostra família, o de contes divisats abans de dormir quan a penes sabíem interpretar paraules. Podem dir, tornant a la pregunta amb la qual començàvem aquest punt, que el tractament d'una adequada diversitat de textos serà el nostre punt de partida.

Coneixent això, cal dir que llegir "és un procés constant d'elaboració i verificació de prediccions i inferències" (Solé, 1992). Aquest procés implica, també segons Isabel Solé, desenvolupar les macroregles de comprensió següents:

- Supressió de les informacions trivials o redundants.*
- La substitució de conceptes o fets per un concepte supraordinat que els incloga.*
- La creació o selecció d'una frase temàtica per a la part del text més relacionada amb els objectius de la lectura.*

A banda d'això, molts autors, a més de Solé, coincideixen en la necessitat de treballar estratègies de lectura no tan sols durant la pròpia lectura, sinó també abans de començar-la i una vegada terminada. Block & Pressley (2007; mitjançant Gutiérrez-Braojos i Salmerón) i Schmitt & Bauman (1990; mitjançant Gutiérrez-Braojos i Salmerón) fan la següent distinció d'estratègies segons el moment d'ús:

- i) *abans d'iniciar la lectura, per tal de facilitar al lector l'activació de coneixements previs, detectar el tipus de discurs, determinar la finalitat de la lectura i anticipar el contingut textual;* ii) *durant la lectura, per tal de facilitar al lector el reconeixement de les distintes estructures textuales, construir una representació mental del text escrit i supervisar el procés lector;* iii) *després de la lectura, per tal de facilitar al lector el control del nivell de comprensió assolit, corregir errors de comprensió, elaborar una representació global i pròpia del text escrit, i exercitar processos de transferència o, dit d'altra manera, estendre el coneixement obtingut mitjançant la lectura.*

Recolzant-nos en els treballs de Gutiérrez-Braojos i Salmerón (2012) i Solé (1992), aquesta graella arreplega una sèrie d'activitats destinades al desenvolupament de les estratègies de lectura:

Abans de la lectura	Durant la lectura	Després de la lectura
Determinar el gènere discursiu	Identificar paraules que necessiten ser aclarides	Revisar el procés lector
Determinar la finalitat de la lectura	Rellegir, parafrasejar i resumir identitats textuales	Construcció global de la representació mental: aclarir la finalitat expressiva
Activar coneixements previs	Utilitzar representació visual	Aclarir la finalitat comunicativa

Fer prediccions sobre el contingut i generar preguntes	Realitzar inferències	Diferenciar i identificar tema i idea principal
	Detectar informació rellevant	Realitzar un resum del text, utilitzant les tècniques de supressió, generalització i construcció
	Treballar amb textos que continguen errors, per tal de localitzar-los	Formular i respondre preguntes de: resposta literal, pensa i busca i d'elaboració personal
	Detenir la lectura tan sols per a aclarir paràgrafs importants	

Una vegada clares les estratègies de lectura que es poden utilitzar per tal de desenvolupar la comprensió lectora, és de gran utilitat conèixer quines són adequades per tal de ser treballades en el nostre nivell. Israel (2007; mitjançant Gutiérrez-Braojos i Salmerón), proposa un repartiment d'estratègies distingint entre les abocades als primers graus (Primer, Segon i Tercer de Primària) i les destinades als últims graus (Quart, Cinqué i Sisè de Primària). Hem recopilat aquelles orientades al nostre curs (Sisé de Primària).

Nivell Primària	Tipus	Estratègies
Últims graus (Quart, Quint i Sext)	Planificació	-Relació text-text.
	Monitoratge	-Detectar mancances de comprensió i aplicar estratègies de correcció. -Resumir. -Detectar informació rellevant.
	Avaluació	-Anticipar l'ús del coneixement. -Avaluar el text.

3.2.2. Com es treballa la comprensió lectora als llibres de llengua actuals?

A mena de conclusió, analitzarem la manera de treballar la comprensió lectora als llibres de text actuals, mitjançant l'observació crítica de dos llibres de text de llengua (castellà i valencià) del

mateix nivell (6é de Primària) i de l'editorial "Santillana", projecte "La Casa del Saber".

L'apartat de "Lectura" mostra carències remarcables durant tot l'espai dedicat al seu treball. Aquest s'estructura de la mateixa manera que fa molts anys, quan jo estudiava Educació Primària. Presenta un text, el qual sol ser de gènere narratiu (normalment el fragment d'un conte), i unes preguntes al voltant seu. Aquesta presentació ja ens mostra un plantejament erroni, ja que els xiquets i xiquetes haurien de treballar la comprensió de qualsevol tipus de text que pugui estar present al llarg de la seua vida.

Abans de començar la lectura, es troben en falta les preguntes destinades a l'activació dels coneixements previs que l'alumne/a pugui tenir sobre el text. De quin tipus de text es tracta? Què coneixem sobre aquests textos? És possible esbrinar alguna cosa al voltant del contingut de la lectura mitjançant el seu títol? Podem observar signes gràfics (guions, punts, etc.) que ens ajuden a comprendre millor el text?

Una vegada comencem la lectura, les activitats per a garantir un assoliment correcte de la informació present al text tampoc apareixen. L'alumnat es veu obligat a llegir el text sense pauses, i d'aquesta manera s'impedeix la possibilitat de realitzar una autoavaluació per a comprovar si la comprensió de la lectura ha estat correcta fins al moment.

Però amb el text finalitzat tampoc millora molt l'avaluació de la comprensió lectora. La majoria d'activitats proposades amb aquesta finalitat poden ser resoltes buscant la informació en la lectura. No es tracta de mesurar l'assoliment de les idees que presenta el text, ni tampoc de fer pensar els lectors i lectores les respostes a les qüestions plantejades.

En canvi, si que podem observar propostes interessants, com ara activitats que presenten dades del text desordenades que demanen ser posades en ordre, ajudant l'alumnat a reconèixer l'estructuració dels fets dins d'un text narratiu. També és interessant el fet d'incloure informació al voltant de l'escriptor/a del text, ja que es pot utilitzar per a inferir dades al voltant de la lectura abans de començar-la.

3.3. Expressió escrita.

En l'ensenyament de la llengua, pareix existir un prejudici establert segons el qual l'expressió oral i l'expressió escrita pertanyen a dos mons diferents. Si ens parem a observar, aquesta afirmació pot arribar a cobrar sentit ja que, generalment, mai escrivim i parlem de la mateixa manera.

Ara bé, aquesta idea perd validesa si ens acostem a l'enfocament funcional de la llengua (un dels quatre enfocaments proposats per Shih al 1986; "enfocament basat en la gramàtica, enfocament basat en les funcions, enfocament basat en el procés i enfocament basat en el contingut"). Segons aquesta forma d'entendre l'ensenyament del llenguatge, "la llengua no es un conjunt tancat de coneixements que l'alumne ha de memoritzar, sinó una ferramenta comunicativa útil per a aconseguir coses" (D. Cassany, 1990). Partint de la concepció de la llengua com a ferramenta per a aconseguir coses, separar l'oral de l'escrit no té sentit, ja que ambdós formen

part de la pròpia llengua i poden fer-se servir per a, com ja s'ha dit, aconseguir coses.

Però aquesta unió de l'oral i l'escrit es reforça encara més en el treball de la conferència. Quan parlem de la conferència estem parlant d'un tipus específic d'expressió oral: l'expressió oral formal. Aquest oral es troba més prop de l'escrit que de la conversa informal. Per a comprendre millor aquesta idea, ens fixarem en les característiques presents als textos escrits i la seua similitud amb les característiques requerides a les exposicions orals formals.

Anna Camps (1990) planteja que "l'escriptor aporta a la tasca d'escriure molts coneixements de diversos tipus". Observant els tipus de coneixements aportats, podem dir que aquesta aportació és molt similar en les exposicions orals formals:

a) "*Coneixements del món*; el que se n'ha dit l'enciclopèdia, que constitueixen la base dels continguts de l'escrit". En qualsevol escrit, l'autor reflecteix una sèrie de coneixements que trasllada al receptor. Aquests coneixements poden ser propis, o bé poder haver estat estrets de qualsevol font d'informació. L'aportació dels coneixements del món que l'escriptor fa en l'escrit és la mateixa que la que realitza el conferenciant durant la xerrada.

b) "*Coneixements sobre els esquemes textuais més freqüents*, que responen als usos que de l'escrit fa la comunitat a la qual pertany l'escriptor". En aquest cas, tal i com vorem amb més detall en les pàgines següents, l'autor/a d'una conferència ha de tindre clar el tipus de text fonamental en l'oral formal: el text expositiu.

c) "*Coneixements sobre l'audiència*, és a dir, dels possibles tipus de receptors-lectors dels escrits que incideixen en la representació que l'escriptor es fa de la tasca que ha de realitzar". En la conferència formal, l'autor/a de la xerrada haurà d'imaginar els possibles receptors de les seues paraules i adequar la informació als coneixements previs dels mateixos. A l'aula de primària, el conferenciant haurà d'utilitzar el llenguatge de la manera més clara i didàctica possible, ajudant-se de sinònims i definicions per tal d'aclarir els possibles tecnicismes que es presenten.

d) "*Coneixements de tipus lingüístic* (textual, sintàctic, semàntic, lèxic, etc.) que incidiran a tots els nivells de producció de l'escrit (text, frase, paraula)". Aquest coneixement busca la correcta estructuració de les idees en un text escrit per tal de facilitar la comprensió i garantir-ne una cohesió adequada. Un conferenciant i un escriptor hauran d'utilitzar les mateixes tècniques per tal de dotar de cohesió la seua producció.

A banda dels coneixements que l'escriptor/a aporta a la seua redacció i que son aplicables a les exposicions orals formals, també existeixen una sèrie de propietats textuais presents als escrits que han de veure's reflectides en una conferència si volem dotar-la d'un nivell adequat. Aquestes son les següents (mitjançant Ferrer, 2000):

-Adequació: *domini de la variació sociolingüística de la llengua. Es diu que un text o una persona són adequats quan fan servir el dialecte i el registre adequat a la situació, quan coneixen les variacions sociolingüístiques més importants i les utilitzen profitosament per a la comunicació.*

-Coherència: *domini del processament de la informació. El missatge o la informació que*

vehiculen els textos escrits està estructurat i presentat d'una manera determinada, segons cada situació de comunicació.

-Cohesió: domini de l'articulació gramatical del text. Les diverses oracions que conformen un text no són unitats aïllades i inconnexes, posades l'una al costat de l'altra. Al contrari, estan lligades o relacionades a través de mitjans gramaticals diversos (puntuació, conjuncions, articles, pronoms, entonació, etc.), de manera que formen entre totes una xarxa ben imbricada de connexions lingüístiques.

-Gramàtica: domini de l'estructura de la llengua. En aquesta propietat de gramàtica s'hi inclouen els continguts tradicionals de la normativa de la llengua: ortografia, morfologia, sintaxi, lèxic (barbarismes, riquesa, variació, etc.).

Malgrat que en l'oral formal el pes de la interacció comunicativa reposa sobre la llengua parlada, darrere de la conferència ha d'existir un text escrit on la informació de la xerrada aparega de manera clara i ben estructurada. Potser abusar de l'escrit pot desembocar en un "escrit oralitzat", i açò no és precisament el que anem buscant; d'altra banda, "un treball sobre el contingut que no considerara les formes lingüístiques tindria el perill de quedar tancat en una expressió inadequada" (Dolz i Schneuwly, 1998).

Per tant, si una exposició oral formal parteix de la informació replegada en un text escrit, la creació d'aquest text serà una part fonamental de la pròpia exposició. Però, com crear aquest escrit que dona pas a la conferència?

Reprement els enfocaments plantejats per Shih, el tractament de la llengua escrita centrat en el procés pot resultar idoni per tal de produir textos que serveixen per a donar pas a una exposició oral formal adequada. Aquesta línia d'intervenció planteja que "allò important no és tan sols ensenyar com ha de ser la versió final d'un escrit, sinó mostrar i aprendre tots els passos intermedis i les estratègies que cal utilitzar durant el procés de creació i redacció" (Cassany, 1990).

I per què donar importància al procés si allò que s'exposa és un producte acabat? Preparar una conferència adequada suposa el tractament d'una quantitat d'informació considerable. Organitzar aquesta informació no és una tasca senzilla. Per aquest motiu, l'elaboració del text ha de ser un procés constant d'elaboració d'esquemes i esborranys, els quals obligaran l'escriptor a revisar constantment la feina evitant, d'aquest mode, l'elisió d'informació rellevant. "Per a escriure satisfactòriament no és suficient tindre bons coneixements de gramàtica, sinó que també és necessari dominar el procés de composició de textos: saber generar idees, fer esquemes, revisar un esborrany, corregir, reformular un text, etc". (Cassany, 1990).

Aquest procés de producció del text té diferents fases, les quals es poden agrupar de la següent manera (Camps, 1990):

1. La planificació. *El procés de redacció pròpiament dit s'inicia amb la fase de planificació. L'escriptor es representa la tasca que ha de dur a terme i en funció d'aquesta representació seleccionarà els continguts i els conjuguarà amb la situació d'enunciació. En*

aquesta fase tenen lloc, doncs, operacions de selecció dels continguts i la seva organització en funció dels receptors i de la intenció.

2. La textualització. *Els conceptes i coneixements que tenen una organització global i/o jeràrquica en la ment de l'escriptor i que poden haver-se traduït en esquemes, quadres, etc, durant la fase de planificació prèvia hauran de convertir-se en una seqüència linearitzada de paraules i frases interrelacionades de tal manera que constitueixin un text.*

3. La revisió. *L'operació de revisió ha estat descrita de manera elemental com la de relectura i posterior edició del text. Aquesta descripció correspondria al que fa l'escriptor en el moment en què ha finalitzat el seu escrit: el rellegeix amb la intenció de donar-li la forma adequada perquè arribi al lector.*

Utilitzar un enfocament basat en el procés per a treballar la producció de textos pot resultar difícil per a molts professors i professores les assignatures dels quals no siguin de caràcter lingüístic. Com a docents de llengua, estem en l'obligació de dotar l'alumnat amb eines adequades per a produir textos a un nivell adequat, eines que podran ser utilitzades en la composició de textos en altres assignatures no lingüístiques.

El corrent predominant actual en l'avaluació que realitza el professorat passa per valorar els escrits basant-se en les produccions finals. I avaluar les creacions dels alumnes d'aquesta manera pot resultar molt difícil, ja que s'han de tindre en compte una gran quantitat d'elements (els continguts, l'estructura, la cohesió, l'ortografia, etc.). "Cal, per tant, un replantejament de les tasques d'escriptura que inclogui un seguiment continuat al llarg de tot el procés" (Adell i Ribelles, 2011).

Deixant a un costat la manera més adequada per tal de treballar l'escriptura en una seqüència didàctica centrada en l'expressió oral formal, caldrà identificar quin serà el tipus de text les característiques del qual s'assemblen més a la manera d'expressar la informació en les conferències orals formals. I aquest tipus de text és, sense cap dubte, el text expositiu.

El **text expositiu** té com a objectiu informar i difondre coneixements al voltant d'un tema. I aquest és, precisament, l'objectiu principal de les exposicions orals formals. Els esdeveniments plantejats en les conferències orals hauran de ser prèviament replegats en un text expositiu. Per tant, un treball enfocat a la comprensió de les característiques d'aquests tipus de text serà clau per tal d'elaborar textos on aparega reflectit el tema de les conferències.

El treball al voltant del text expositiu s'haurà de centrar en els aspectes següents:

1. **Els tipus d'estructures.** Els textos expositius poden fer servir diferents estructures per a organitzar la informació. Aquestes poden ser: problema/solució, causa/conseqüència, comparació, descripció/enumeració i seqüència temporal. Dins d'aquestes estructures, poden aparèixer diferents tipus de paràgrafs que responen a les següents característiques: d'enumeració, de comparació/contrast i d'efecte/causa o causa/conseqüència.

2. **Les característiques contextuais dels textos expositius.** Recordem que l'objectiu d'aquests textos és el d'ampliar els coneixements del receptor mitjançant la transmissió

d'informació, per tant tindran les següents característiques: objectivitat, predomini de la modalitat oracional enunciativa, absència d'emissor i de receptor en el text, ús de recursos d'impersonalitat, predomini del present d'indicatiu atemporal, ús de la terminologia específica pròpia del tema tractat al text, ús d'un registre formal propi de la institució acadèmica i ús de recursos explicatius.

3. **Els recursos explicatius**, per tal d'ajudar al receptor a comprendre millor els textos. Alguns dels recursos lingüístics que es poden emprar són els següents: l'aposició, els parèntesis explicatius, les reformulacions, les exemplificacions, les oracions de relatiu explicatives i les notes al marge del cos central del text.

Cal ressaltar que, a l'hora de realitzar una exposició oral formal, l'alumnat treballarà altres tipus de textos a banda del text expositiu. Aquests estaran en contacte amb l'elaboració de resums, ja que tractaran amb una quantitat d'informació raonable, la qual haurà de ser sintetitzada abans de passar a formar part de la conferència. Segons Arévalo (2014), el procés d'elaboració d'un resum haurà de seguir els passos següents:

1) *Anàlisi:*

a) *Lectura ràpida del document primari per tal de localitzar les categories temàtiques i els paràgrafs més rellevants.*

b) *Presa de notes i subratllat de les parts del document que millor representen el contingut del mateix.*

c) *Lectura profunda de les parts fonamentals.*

d) *Dissociar el substancial de l'accidental.*

e) *Ometre la informació que resulte obvia o coneguda.*

2) *Síntesi:*

a) *Reorganitzar i recompondre la informació.*

b) *Rellegir el resum per tal de filtrar i depurar la informació.*

3.4. Expressió oral.

3.4.1. Per què una seqüència didàctica orientada a l'oralitat? Justificació mitjançant l'experiència.

El motiu per a dur a terme una seqüència didàctica centrada en l'oralitat naix a partir de la meua experiència com a universitari. Accedir als estudis superiors suposa haver recorregut un camí llarg. Una educació obligatòria de deu anys (a vegades més) en la qual has de preservar les ganes de continuar estudiant, i un batxillerat o un cicle/grau de formació professional superior orientat, la majoria dels casos, a brindar-te coneixements relacionats amb els estudis universitaris que tens intenció de cursar.

Una vegada vaig començar la universitat, la exigència d'elaborar exposicions orals va evidenciar un problema: no hem après com elaborar-les de manera correcta. En una carrera com Magisteri, que necessita gent disposada a parlar en públic, es pot veure que existeix un problema seriós. I és un problema que ve de lluny. Però no és l'únic àmbit en el qual s'observen aquestes

carències. Tindre un domini pertinent de l'oral formal és fonamental en altres situacions com ara entrevistes de treball o qualsevol altra situació en la qual siga necessari parlar en públic.

Aprofitant el meu contacte amb una escola d'educació primària, vaig elaborar un test (veure annex) per tal de mesurar el treball realitzat en un aula ordinària per a desenvolupar les habilitats com a conferenciants dels alumnes. El qüestionari també pot ser emprat com a introducció a la seqüència didàctica, ja que mostra diferents coneixements que es treballaran durant la unitat. En aquest test es preguntarà als alumnes sobre les seues experiències prèvies amb l'expressió oral formal, valorant el total de vegades que han fet una conferència al llarg del curs, els consells que coneixen per tal de millorar la seua xerrada o el seu estat d'ànim abans de realitzar una exposició oral.

Els resultats obtinguts van ser sorprenents. Una primera lectura pot indicar que els alumnes no presenten mancances greus en aquest aspecte. En general, els alumnes coneixen els comportaments que porten a realitzar una conferència adequada. En canvi, després d'assistir a algunes de les seues exposicions orals, vaig poder observar que les respostes donades a les qüestions del test no es corresponen amb la realitat.

Al llarg del curs, els alumnes han realitzat més de tres exposicions orals. Quan preguntes sobre el lloc on centren la mirada, la majoria contesten que en els seus companys i també en el professor/a. En canvi, la realitat mostra que tots miren constantment al docent i eviten mirar a la resta d'alumnes. Les respostes mostren que coneixen la idoneïtat de mirar al públic de la conferència. Si és així, per què no ho fan?

Passa una cosa semblant quan, en l'última pregunta del qüestionari, han d'assenyalar amb una creu els "trucs" que ajuden a millorar una exposició oral. Si han sigut sincers, la major part d'ells coneixen una considerable quantitat de tècniques aplicables a les exposicions orals formals. Però, altra vegada, l'observació de les seues exposicions mostra que no utilitzen aquestes eines per a millorar la conferència.

Que està passant? La resposta pareix senzilla: se'n coneix la teoria, però no s'ha treballat de manera pràctica. Els xiquets i xiquetes han sentit parlar de les diverses formes existents per a produir un discurs oral formal de qualitat, i fins i tot han realitzat exercicis teòrics al seu voltant, però no han reflexionat sobre com aplicar-les. Han pogut llegir-les, potser els docents els n'han parlat, però no han desenvolupat la competència oral. Cal ser comprensiu: el treball de l'oral formal a l'aula pot resultar molt difícil.

Aquestes idees es veuen reforçades per les respostes brindades per l'alumnat a la primera pregunta del test. Dels vint subjectes sotmesos al qüestionari, tots i cada un d'ells afirmen sentir-se nerviosos abans de començar una exposició oral formal. Aquesta inseguretats es pot deure a dos factors: o bé parlar en públic pot suposar una situació incòmoda, o bé no conec com dur a terme una exposició oral de la millor manera possible i, per tant, em pose nerviós.

3.4.2. Com enfocar el treball al voltant de les exposicions orals formals.

“Ser bons comunicadors en expressió oral, des de la perspectiva d'emissors i de receptors, consisteix a haver desenvolupat una competència que supose un domini de les habilitats comunicatives de llenguatge integrat oral” (Ramírez, 2002). La llengua, tal i com hem mencionat abans, s'aprèn mitjançant la pràctica constant i diària. Partint d'aquesta idea, podríem pensar que l'oral no s'ha d'ensenyar a les escoles, ja que els xiquets i xiquetes es veuen exposats a situacions d'intercanvi comunicatiu oral en la seua vida quotidiana. Aleshores, quin serà el paper de l'escola a l'hora d'ensenyar l'oral?

Aquestes situacions comunicatives que hem mencionat estan emmarcades dins del context de l'espontaneïtat, en orientacions purament col·loquials. El treball de l'escola haurà de dirigir-se cap al desenvolupament de situacions comunicatives que s'allunyen del col·loquialisme. “El paper de l'escola és essencialment el de portar els alumnes del diàleg “natural” al monòleg “artificial”, de monologar el diàleg, de conduir els i les alumnes a formes d'expressió oral que impliquen voluntat i consciència...” (Schneuwly, De Pietro, Dolz, Dufour, Erard, Haller, Kaneman, Moro, Zahnd; 1997). Per tant, haurem de distingir entre oral formal i oral col·loquial, sent el primer totalment preparat mentre que el segon es mostra espontani i sense cap preparació.

Es pot suposar, llavors, que si aquestes situacions no son espontànies, tindran darrere un període de preparació de l'oral, el qual es veurà reflectit en un text en el qual es reculla la temàtica de la situació d'expressió oral. “Per tant, l'únic oral que s'ensenya és el que es troba lligat necessàriament a l'escrit, és a dir, aquell que, a través de les correspondències grafonèmiques, permet passar d'un codi a un altre” (J. Dolz i B. Schneuwly, 1998). Com hem vist en apartats anteriors, l'oral formal es troba pràcticament al costat de l'expressió escrita.

Açò ens pot ajudar a triar el tipus de gènere que volem desenvolupar durant la nostra seqüència didàctica centrada en l'oral. ...”és preferible centrar-nos en l'ensenyament dels gèneres de la comunicació pública, és a dir, per una banda, els gèneres orals que serveixen per a l'aprenentatge escolar de la llengua i d'altres disciplines i, per altra banda, els gèneres de la vida pública de la nostra societat en el sentit ampli del terme” (Schneuwly, De Pietro, Dolz, Dufour, Erard, Haller, Kaneman, C. Moro, Zahnd; 1997). En el nostre cas, hem optat per treballar els gèneres orals formals del primer tipus, concretament l'exposició oral formal. M. Vilà (2011) distingeix tres formats segons els quals es desenvolupa la llengua oral a classe: “a) es parla per gestionar la interacció social; b) es parla per negociar significats i per construir coneixements; c) es parla i s'escolta per aprendre a comunicar més bé”.

En el nostre cas, hem optat per les opcions “b” i “c”, ja que, d'una banda, una conferència contribueix a la construcció de coneixements tant per al conferenciant com per als oients; i de l'altra, la nostra intenció és la de construir una seqüència didàctica orientada a una tasca final que té sentit per als alumnes, amb activitats que no només es centren en l'oral, sinó en la reflexió lingüística i la pràctica.

“Fer una exposició representa una de les poques activitats orals practicades amb una freqüència real a les classes” (De Pietro i Zahnd, 1997). El treball de les exposicions orals formals

en l'àrea de llengua pot ajudar als i les alumnes a construir el coneixement de manera correcta en altres matèries curriculars. Tenim el privilegi de poder ensenyar aquesta competència mitjançant la classe de llengua així com mitjançant altres assignatures i trencar, d'aquesta manera, el distanciament que existeix actualment entre matèries.

El treball actual de la llengua oral formal ha demostrat ser insuficient. Per a un correcte desenvolupament s'haurà de canviar el llibre de text actual per un enfocament basat en les seqüències didàctiques, les quals giren al voltant d'un ús discursiu concret. Amb aquestes seqüències, "el treball sol tenir lloc durant el procés de producció i és durant aquest procés que es pot desenvolupar una gran diversitat de situacions interactives..." (Vilà, 2002). Mitjançant l'assaig i la valoració d'aquestes situacions podrem crear l'aprenentatge per a elaborar, com a tasca final, una producció d'una exposició oral formal de manera correcta.

Però per aconseguir un correcte domini de l'exposició oral formal no podem limitar les activitats de la nostra seqüència a exercicis realitzats des del punt de vista d'emissor. Caldrà practicar amb situacions d'escolta activa, ja que ensenyar a parlar implica també ensenyar a escoltar, tal i com assenyala Montserrat Vilà (2011):

En la pràctica social, parlar i escoltar són habilitats lingüístiques que estan estretament unides. En el cas dels alumnes, aquesta observació tan òbvia no sempre es tradueix en una actitud d'escolta activa ni en una manera de parlar atenta a la sensibilitat dels receptors. D'aquí ve que la millora de la parla a classe impliqui desenvolupar simultàniament les habilitats productives i receptives de l'alumnat.

Una correcta anàlisi per part de l'alumnat de conferències recitades, així com de la corresponent transcripció del text oralitzat, suposarà l'increment de l'atenció als aspectes relacionats amb el context i el text. Amb la transcripció de la conferència davant de l'alumne es podran identificar connectors, mecanismes d'acostament a l'auditori, l'estructura de la informació sobre la qual tracta la xerrada, etc. A més, ajudarà l'alumnat a comprendre millor la relació entre el text expositiu i la conferència oral formal. Una anàlisi d'una exposició oral formal pot ser un punt de partida per a desenvolupar activitats centrades en la conferència que vagen des de la planificació d'aquesta fins a la seua projecció davant d'un públic.

En el moment d'elaborar l'activitat que dona sentit a tota la seqüència, que en el nostre cas serà la pròpia exposició oral formal, caldrà tenir en compte que tota exposició ha de posseir un contingut. La tria del contingut planteja, segons J.F. De Pietro i G. Zahnd (1997), un problema important:

Tota la classe ha de treballar a partir del mateix contingut? S'ha de tenir en compte el risc que això pot comportar -exposicions finals amb poques aportacions noves per al públic, i una mica "gratuïtes". O bé cada alumne ha de treballar a partir d'un tema diferent? S'ha de tenir en compte la dificultat que això suposa per a l'alumne, ja que la gestió individual del treball sobre el contingut esdevé més difícil.

Nosaltres treballarem a partir d'un tema que permeta seleccionar continguts diversos. Per

posar un exemple, es donarà a l'alumnat l'opció d'elaborar una conferència al voltant dels esportistes. Cada un d'ells podrà seleccionar una personalitat del món de l'esport diferent, dotant als treballs varietat, mentre que el fet d'elegir un tema general comú pot facilitar el treball del grup. Com que anem buscant el desenvolupament de les seues habilitats mitjançant el treball durant el procés de producció, aquesta sembla l'opció més correcta. Quan siguin capaços d'elaborar exposicions orals formals de manera adequada ja tindran temps d'aplicar els seus coneixements en conferències de continguts més diversos.

4. Resultats de la recerca.

4.1. El treball de les exposicions orals formals als llibres de text actuals.

Tal i com vam fer a l'hora de valorar el desenvolupament de la comprensió lectora als llibres de text, analitzarem les propostes de l'editorial "Santillana" (projecte La Casa del Saber) per tal d'avaluar el treball realitzat amb la intenció de millorar l'expressió oral formal dels xiquets i xiquetes.

La primera qüestió que crida l'atenció és l'espai dedicat a l'expressió oral en comparació a la resta dels continguts lingüístics. Aquesta ocupa només mitja pàgina, dins d'un apartat de comunicació oral que afegeix un altre racó de mitja pàgina destinat a la comprensió auditiva. Aquesta distribució de l'espai mostra la poca preocupació que existeix per desenvolupar l'expressió oral formal en l'alumnat. Potser no es considera la distinció existent entre l'oral formal i l'oral col·loquial, donant per fet que l'oral après fora de l'àmbit escolar és suficient per adquirir una expressió oral formal.

Com a docents, tenim el deure d'ensenyar a utilitzar la llengua. I aquest deure no es limita només a la part de l'aprenentatge orientat a l'expressió escrita. No estem exempts de treballar amb els xiquets el desenvolupament d'un oral formal correcte. I aquest oral no s'aprèn només amb situacions d'intercanvi verbal quotidianes, raó que ens obliga a realitzar dins de l'aula un treball més extens per aconseguir aquest objectiu.

A banda d'oferir un treball dedicat a l'expressió oral massa curt, aquest es presenta com una sèrie d'apartats inconnexos els uns dels altres, com si part de les tècniques aplicades en una expressió oral concreta no es poguera emprar en altres situacions comunicatives similars. Fixem-nos, per exemple, en els consells donats per tal d'explicar la pròpia biografia als companys i per tal de fer de guia turístic en alguna visita guiada:

- 1. Repassa mentalment la teua vida i anota en un paper els fets que consideres més importants o interessants.*
- 2. Selecciona només tres o quatre fets i prepara la teua biografia. Procura seguir un ordre cronològic a l'hora de contar els fets.*
- 3. Explica la teua biografia a la resta de companys i companyes. No oblidis que has de donar també les teues dades personals bàsiques.*

- 1. Tria el lloc on faràs la visita turística i informa't en una enciclopèdia o en Internet dels llocs que s'hi poden visitar i per què paga la pena visitar-los.*

2. *Selecciona els llocs més bonics i les explicacions que creus que poden resultar més interessants als companys i prepara la visita.*

3. *Dóna la benvinguda als companys i companyes i explica'ls quina ruta fareu, què voreu i per què ho voreu. Procura ser breu i despertar-los l'interés per la visita.*

Aquestes indicacions es presenten en pàgines distanciades dins del llibre, sense cap indicació que ens diga que retrocedint i observant les tècniques donades per a un tipus d'expressió oral es pot millorar el treball d'un altre tipus d'expressió oral. A més d'això, aquests consells poden resultar repetitius, ja que presenten certes similituds entre ells (per exemple, en el consell 2, que recomana a l'alumnat seleccionar les dades més importants per tal d'explicar-les davant del públic). No seria més senzill donar unes pautes generals que servissen per a moltes situacions comunicatives en les quals s'utilitzi l'oralitat?

A més, els apartats es dediquen a donar les recomanacions sense reservar un espai a treballar-les. Tornant als exemples de l'autobiografia i la visita turística, podem observar com s'insta els alumnes a contar els fets en ordre cronològic, a ser breus i despertar l'interés per la visita, etc. Però no s'observen activitats destinades a treballar aquestos aspectes, donant per fet que els alumnes coneixen les claus per a seguir aquests passos d'una manera correcta. Aquest pot ser el motiu pel qual els alumnes mostraren en les respostes del qüestionari plantejat que sí que coneixen, en teoria, una gran quantitat de tècniques aplicables a les exposicions orals formals, sense ser després capaços de posar-les en pràctica.

Tampoc no apareixen activitats i propostes que lliguen l'oral formal a la producció escrita, com si formaren part de dos mons totalment diferents. En canvi, sí que apareixen apartats destinats a la pràctica de certes situacions comunicatives quotidianes on es donen pautes per a expressar-se millor en aquestes situacions. Tot i que el treball en aquests apartats és encara insuficient, ensenyar els xiquets i xiquetes a dialogar per tal d'arribar a acords i a demanar disculpes amb educació son pràctiques interessants que poden millorar les seues relacions socials mitjançant la pràctica de l'oral informal.

4.2. Continguts gramaticals per a treballar en l'exposició oral formal.

Com hem vist abans, la conferència està més prop de la producció escrita que de l'oral col·loquial, en el sentit que s'allunya de l'espontaneïtat per a donar pas a la consciència d'allò que es vol dir i a la preparació. I dins dels diferents tipus de text, l'exposició oral formal és un tipus de text expositiu.

Recitar una quantitat raonable d'informació a un públic que, normalment, no coneix el tema de l'exposició com el conferenciant, pot desembocar en mancances de comprensió per part de l'audiència. Però "si els alumnes que presenten treballs acadèmics incorporen estratègies específiques com les que empren els professors quan expliquem, la intervenció serà més clara i entenedora" (Vilà,2002). I si les conferències estan molt relacionades amb els textos expositius, continguts gramaticals que s'han d'estudiar son els recursos explicatius que aquestos textos

empren per a facilitar la comprensió així com els connectors que ajuden a no perdre el fil del discurs. Aquestes estratègies són les següents:

1. **L'aposió:** és un sintagma nominal o adjectival situat entre comes que amplia la informació d'un element del text.

2. **Els parèntesis explicatius:** són aclariments situats entre parèntesis o guions.

3. **Les reformulacions:** són ampliacions explicatives introduïdes per connectors de reformulació: *és a dir, en altres paraules, conjunció o amb valor d'equivalència...*

4. **Les exemplificacions:** faciliten la comprensió, perquè remeten als coneixements que té el receptor. De vegades, en lloc de definir un terme, s'enumeren exemples per explicar el que significa. Solen anar introduïdes per connectors d'exemplificació: *per exemple, com ara...*

5. **Les oracions de relatiu explicatives:** van entre comes i introdueixen una característica de l'antecedent.

En la nostra seqüència didàctica treballarem les exemplificacions, les reformulacions i les oracions de relatiu explicatives.

Mitjançant aquests recursos explicatius, ens podem centrar en el treball de diversos continguts gramaticals com ara els sintagmes nominals o adjectivals, els quals formen part de les aposicions, els connectors emprats en les exemplificacions i les reformulacions, o les oracions subordinades emprades per a aclarir una característica de l'antecedent. Aquesta última qüestió de les oracions subordinades es prou interessant ja que, com indica Castellà (2002), en la llengua oral formal s'utilitzen més oracions subordinades que en la llengua escrita.

També és més habitual usar més connectors en l'oral formal que en l'escrit, però cal ressaltar que "és típic dels oradors inexperts d'enllaçar les idees en l'exposició i l'argumentació amb connectors que no són propis d'aquest tipus de text, sinó de la narració" (Castellà, 2002). Així doncs, serà necessari insistir en els connectors propis de la llengua oral formal. Alguns dels més habituals són els següents (extrets de Castellà, 2002):

-bé: *emprat especialment com a marcador d'inici, de canvi o de represa de tema.*

-és a dir: *d'indiscutible valor reformulador.*

-per exemple: *amb un clar valor didàctic.*

-per tant: *com a indicador de conseqüència, més formal que doncs.*

Per la seua banda, M. Vilà (2002) incideix en l'ús de connectors metatextuals i logicoargumentatius per tal d'estructurar les idees al llarg del discurs: "els connectors metatextuals (d'ordenació i distribució, de reformulació, d'exemplificació, etc.) i els connectors logicoargumentatius (de finalitat, de causa i conseqüència, etc.) serveixen per connectar les parts del discurs i per enllaçar i indicar el tipus de relació que s'estableix entre les idees".

També empren la dixi discursiva per a estructurar el discurs "especialment en les explicacions orals a classe, perquè guien el camí que han de seguir els estudiants per no perdre's i seguir fàcilment l'organització textual del discurs" (Vilà, 2002). El mateix passa amb les formes d'encadenament, que consisteixen a repetir l'última part d'un segment en la primera part del

segment següent.

Un altre element interessant per a treballar aprofitant el caràcter oral de les conferències són els tipus d'oracions. Mitjançant l'anàlisi d'un discurs, es pot fer la distinció entre oracions enunciatives (per a transmetre la major part de la informació), exclamatives (per a ressaltar certs elements de la xerrada que destaquen per la seua importància dins del conjunt del discurs) i interrogatives (per a cridar l'atenció de l'auditori, mitjançant el plantejament de preguntes epistèmiques).

Sense deixar el caràcter oral de les conferències a un costat, es pot incidir en la pronunciació correcta del sons vocàlics del valencià, distingint entre els set sons existents i insistint en la importància de realitzar una correcta pronunciació a l'hora de dur a terme una exposició oral formal.

5. Conclusions.

Després de tractar la informació exposada al llarg dels punts 3 i 4, hem arribat a les conclusions següents:

1. Perquè l'alumnat desenvolupe uns coneixements lingüístics adequats, ha d'utilitzar la llengua. Ha de treballar amb unitats que mostren activitats centrades en l'ús i la reflexió lingüística.

2. Les activitats de lectura i d'escriptura no poden trobar-se separades dins de la unitat. Han d'aparèixer cohesionades, per tal de servir al fi últim de la classe de llengua: aprendre a usar la llengua.

3. Els llibres de text actual no donen resposta a aquestes necessitats; per tant, és imprescindible la creació de materials propis que funcionen d'acord a les conclusions 1 i 2.

El material que s'ajusta a les idees anteriors és la **seqüència didàctica**. Dins d'aquesta, es poden desenvolupar activitats centrades en l'ús i la reflexió lingüística, així com apartats que treballen la lectura i l'escriptura alhora.

El fi d'aquesta seqüència didàctica serà el de produir una activitat final que done sentit al conjunt de la unitat. En aquest cas, es tractarà de la producció d'una exposició oral formal.

6. Bibliografia.

- ADELL P. i RIBELLES L. (2011): "L'ensenyament de l'escriptura a secundària". Dins de FONS M. i GIL R. (coord.): *La lectura i l'escriptura al cicle inicial. Propòsits i reptes* (ed. Graó).
- ARÉVALO, J.A. (2014): "El resumen documental". Universitat de Salamanca.
- CAMPS, A. (1990): "Models del procés i ensenyament de la redacció". Dins de CAMPS, A. (coord.): *Text i ensenyament. Una aproximació interdisciplinària* (ed. Barcanova).
- CASSANY, D. (1990): "Enfoques didàcticos para la enseñanza de la expresión escrita". Publicat en *Comunicación, lenguaje y educación* (Madrid).
- CASTELLÀ, J.M. (2002): "La llengua oral formal: una fesomia gramatical pròpia". Dins de VILÀ, M. (coor.): *Didàctica de la llengua oral formal. Continguts d'aprenentatge i seqüències didàctiques* (ed. Graó).

- CENOZ Iragui, J. (2004): "El concepto de competencia comunicativa". En Sánchez Lobato, J. e I. Santos Gargallo: *Vademécum para la formación de profesores. Enseñar español como segunda lengua/lengua extranjera*. Madrid: SGEL.
- DE PIETRO, J.F. i ZAHND, G. (1997): "Ensenyar les tècniques de l'exposició oral". Dins de DOLZ, J. i VILÀ, M. (coord.): *L'oral formal* (ed. Graó).
- DOLZ, J. i SCHNEUWLY, B. (1998): "Per a un ensenyament de l'oral". Biblioteca Manuel Sanchis Guarnier.
- FERRER, M. (2000): "Llibres de text i formació del professorat. Com incorporen els llibres els resultats de la recerca lingüística i didàctica". Dins de CAMPS, A., RÍOS, I. i CAMBRA, M. (coord.): *Recerca i formació en didàctica de la llengua* (ed. Graó).
- FERRER, M. i RODRÍGUEZ, C. (2010): "Activitats discursives i gèneres de text com a marc d'integració de les llengües". Dins de GUASH, O. (coord.): *El tractament integrat de les llengües* (ed. Graó).
- GUTIÉRREZ-BRAOJOS, C. i SALMERÓN Pérez, H. (2012): "Estrategias de comprensión lectora: Enseñanza y evaluación en Educación Primaria". Dins de *Profesorado: Revista de currículum y formación de profesorado*.
- HYMES, D.H. (1972): "On Communicative Competence". Dins de J.B. Pride and J. Holmes (ed.): *Sociolinguistics. Selected Readings*. Harmondsworth: Penguin.
- RAMÍREZ, J. (2002): "La expresión oral". Dins de *Contextos Educativos*. Universitat de La Rioja.
- SCHNEUWLY, B., DE PIETRO, J.F., DOLZ, J., DUFOUR, J., ERARD, S., HALLER, S., KANEMAN, M., MORO, C., ZAHND, G.: "L'«oral» s'ensenyà! Prolegòmens per a una didàctica de la producció oral". Dins de DOLZ, J. i VILÀ, M. (coord.): *L'oral formal* (ed. Graó).
- SOLÉ, I. (2011): *La comprensió lectora, una clau per a l'aprenentatge*. Text estret de la conferència d'Isabel Solé a l'Auditori MACBA el dia 14 de desembre de 2011, en el marc de *Debats d'Educació*.
- (1992): "Estratègies de lectura". Ed. Graó.
- VILÀ, M. (2002): "Estratègies comunicatives de l'explicació oral". Dins de VILÀ, M. (coord.): *Didàctica de la llengua oral formal. Continguts d'aprenentatge i seqüències didàctiques* (ed. Graó).
- (2011): "La competència oral a l'educació obligatòria". Dins de FONS, M. (coord.): *La lectura i l'escriptura al cicle inicial. Propòsits i reptes* (ed. Graó).

7. Annexes.

Proposta/projecte per aprendre llengua. Un exemple de seqüència didàctica centrada en l'ús.

L'exposició oral formal

Índex.

·Característiques de la seqüència didàctica	pàg. 3
·Qüestionari	pàg. 4
·L'exposició oral: Característiques	pàg. 6
·Estructura	pàg. 7
·La introducció	pàg. 8
·El cos expositiu	pàg. 12
-Els recursos explicatius	pàg. 14
-La pronunciació acurada	pàg. 16
·El tancament	pàg. 20
·Activitat final	pàg. 22
-Idees per a l'activitat final	pàg. 22
-Graella per a avaluar l'activitat final	pàg. 23
·Transcripció de la conferència sobre Nikola Tesla	pàg. 24

Característiques de la seqüència didàctica.

Aquesta seqüència didàctica treballa una sèrie de trets característics de les exposicions orals formals. Gira al voltant de les tres parts que componen les conferències: introducció, cos expositiu i tancament. En cada un d'aquests apartats es desenvolupen continguts lingüístics relacionats amb aquest tipus d'expressió oral, sempre sota activitats que fomenten l'ús del valencià i la reflexió lingüística.

La majoria dels continguts plantejats són transferibles, és a dir, poden ser donats tant en valencià com en qualsevol altra llengua. Per això, es planteja la possibilitat de completar el treball de les conferències orals en altres assignatures lingüístiques, possibilitant la creació d'una unitat integrada de llengües.

Totes les activitats van orientades a l'elaboració d'una producció final: una exposició oral formal. La seqüència didàctica integra la competència lectora, l'escriptura i l'oralitat, a més de treballar continguts gramaticals característics dels textos expositius.

Concretament, en aquesta unitat s'estudien una sèrie de recursos explicatius (definició, reformulació i exemplificació), diferents tipus de connectors i la pronunciació acurada de les vocals *e* i *o* dins dels sons vocàlics que pertanyen al valencià. A més d'això, s'analitza mitjançant exercicis pràctics les parts que conformen les exposicions orals formals.

La unitat comptarà, a més, amb una conferència que servirà com a guia durant tot el tema i amb un qüestionari destinat a mesurar el nivell previ dels alumnes, així com a servir d'introducció per a la resta del treball.

Objectius.

- Aprendre a distingir les parts que componen les conferències orals: introducció, cos expositiu i tancament.
- Reconèixer els elements necessaris perquè la introducció, el cos expositiu i el tancament siguen correctes.
- Utilitzar de manera correcta les definicions, les reformulacions i les exemplificacions, dins de les exposicions orals formals.
- Aprendre a connectar informació dins d'una conferència oral mitjançant l'ús de connectors.
- Identificar la pronunciació dels sons vocàlics corresponents a *e* oberta [ɛ] i *o* oberta [ɔ] i distingir-los de *e* tancada [e] i *o* tancada [o].
- Ser capaços d'elaborar una exposició oral formal d'acord al nivell en què es troben (6é de Primària).

Competències clau.

- Competència en comunicació lingüística.
- Competència per a aprendre a aprendre.
- Consciència i expressions culturals.
- Competència digital.

Hola! Durant aquesta unitat, aprendràs a transmetre informació mitjançant les exposicions orals formals. Totes les activitats et descobriran característiques de les conferències, i al finalitzar seràs capaç d'aplicar els nous coneixements a l'elaboració d'una exposició oral pròpia. Bona sort!

Abans de començar aquesta unitat, ompli el següent qüestionari que et permetrà comprendre els teus coneixements previs sobre les exposicions orals formals.

Oralitat a la classe de llengua.

Contesta aquestes preguntes amb la major sinceritat possible. Fes un cercle al voltant de la lletra corresponent a la teua resposta. Recorda: NO és un examen.

1. Com et sents abans de realitzar una exposició oral?

- a) Nerviós.
- b) Tranquil.
- c) Espantat.
- d) Un altre estat d'ànim.

2. Quan realitzes una exposició oral, on centres la mirada?

- a) En els meus companys.
- b) A terra.
- c) En el professor.
- d) En un altre lloc.

3. Quantes exposicions orals has fet aquest curs?

- a) Una.
- b) Dos.
- c) Tres.
- d) Més de tres.

4. Que és allò més importat a l'hora de realitzar una exposició oral?

- a) La pronunciació.
- b) Estructurar la informació de manera correcta.
- c) El llenguatge no verbal (gestos, el lloc on dirigeixes la mirada...)
- d) No sap/No contesta.

5. Quant de temps fas servir per a preparar una exposició?

- a) Una setmana.
- b) D'una a dues setmanes.
- c) Menys d'una setmana.
- d) Més de dues setmanes.

6. Quan prepares una exposició, a quina part li dónes més importància?

- a) A la recerca d'informació. c) A la memorització de la informació.
b) A l'organització de la d) A tractar de fer l'exposició
informació. interessant i atractiva.

7. Llig els següents trucs per a millorar una exposició oral i senyala amb una creu aquells que conegues.

- Preparar una bona introducció.
 Alçar el to de veu per tal de ressaltar la importància de certes parts de l'exposició.
 Tindre un bolígraf a les mans si no saps que pots fer amb elles.
 Donar les gràcies als assistents al terminar l'exposició.
 Utilitzar recursos audiovisuals per tal de fer més atractiva la xerrada.
 Preparar una sèrie de notes, que es poden mirar en cas de perdre el fil de l'exposició.
 Parlar, al principi del discurs, dels temes que tractarem durant la nostra xerrada.
 Reservar un temps de l'exposició per tal d'aclarir les preguntes del públic.
 Presentar-nos a nosaltres mateixos abans de començar a parlar.
 Justificar per què hem escollit el tema de l'exposició (per què aquest tema i no un altre?)

L'exposició oral: Característiques

L'exposició oral, també coneguda com conferència, és una forma de transmetre informació. Com el seu nom indica, es realitza de forma **oral**.

Durant l'exposició, es presenten una sèrie d'idees davant d'un **públic**. Aquestes idees han de ser clares i ordenades, ja que l'objectiu és que el públic les comprengui.

Necessita una **preparació prèvia**. Haurem de planificar la nostra xerrada per tal de fer-la fàcil de comprendre. En la nostra planificació, haurem de tenir en compte el **públic** al qual va destinada (quina edat tenen, què saben sobre el tema...). A més buscarem **informació** i seleccionarem la més important. També escriurem la nostra intervenció, ja que açò ens farà més fàcil l'ordenació de les idees. Després, memoritzarem aquest escrit per tal d'explicar-lo sense llegir-lo.

L'exposició oral és un **text monologat**. Això vol dir que, durant la nostra conferència, el públic no pot participar. Per això, una vegada acabem, deixarem un **torn de preguntes** per aclarir els possibles dubtes que hagen pogut sorgir.

És necessari ser coherent amb la informació que donem durant la nostra xerrada. Caldrà buscar el contingut en espais fiables, com ara pàgines web especialitzades i enciclopèdies. Durant el torn de preguntes, cal ser sincer amb les nostres respostes. Si no coneixem la resposta a una qüestió, és millor admetre-ho que donar informació errònia.

1. Estructura

Una exposició oral sol constar de **tres parts**:

·Una **introducció** on es tracta de captar l'interés dels oients. En la introducció caldrà:

-**Saludar**.

-**Indicar els motius** que han motivat l'exposició.

-**Presentar el tema**.

-**Presentar-nos com a experts**.

-Utilitzar recursos per tal **d'acostar-nos a l'audiència**.

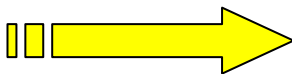

·Un **cos expositiu** on s'inclou el desenvolupament del tema de la nostra xerrada. Aquesta serà, evidentment, la part més extensa.

-Cal afegir mecanismes per a facilitar la comprensió del tema.

-Al principi de tot, s'hauran d'anticipar les parts en què s'organitzarà la intervenció.

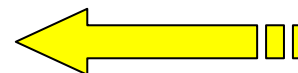
-Al finalitzar cada part, es farà un petit resum de les idees principals.

·Un **tancament**, que consta de dos moments:

-**Resum** amb les idees principals de l'exposició.

-**Comiat**, on es donen les gràcies a l'audiència per la seua assistència a la conferència.

1 Escolteu la següent exposició oral: <https://www.youtube.com/watch?v=IsBUQ4moSDo>. Després, entre tots, contesteu les següents preguntes:

-Com comença l'explicació? Què ens explica? Com acaba?

-Ara, llegiu-ne la transcripció que teniu a la pàgina 23 i comproveu si ho heu entès bé. Identifiqueu els paràgrafs que corresponen a la introducció, el cos expositiu i el tancament.

1. La introducció

Una bona introducció et pot permetre:

- Captar l'atenció del públic.
- Establir una bona relació amb ell.
- Indicar quin és el teu tema.
- Trencar el gel.
- Explicar l'estructura de la teua exposició.

Qué ha de tenir una bona introducció?

1. **Salutació.** És fonamental saludar abans de parlar davant de qualsevol audiència. Cal dir el nostre nom, així com donar les gràcies a l'auditori per la seua assistència a la conferència.

2. **Justificació** del nostre tema. A més de dir quin serà el tema de la nostra xerrada, és necessari justificar per què el considerem important o interessant per als oients.

3. **Legitimació com a emissor/presentació com a expert.** En aquesta part, caldrà justificar els motius pels quals podem parlar al voltant del tema de la nostra exposició.

·A part d'això, també podem aprofitar la introducció per a acostar-nos a les persones que ens han d'escoltar, utilitzant un vocabulari que ens mostre com a persones simpàtiques o agradables.

·Recorda que una conferència és una situació **formal**, per tant haurem d'elegir en tot moment expressions adequades, tractant d'evitar els col·loquialismes i les expressions informals.

2 Quina salutació utilitza el conferenciant en la seua exposició sobre Nikola Tesla?

3 Llig la següent introducció d'una conferència que parla sobre el bàsquet. Subratlla les paraules emprades pel conferenciant per a:

•Saludar

•Justificar l'elecció del tema

•Presentar-se com a expert en la matèria/legitimar-se com a emissor

Companyes, companys, bon dia a tots. Em dic Maria Simó i vinc amb la intenció de passar una estona agradable amb vosaltres. En primer lloc, voldria donar-vos les gràcies a tots per la vostra assistència. Com molts de vosaltres ja sabeu, aquesta xerrada gira al voltant d'un dels esports més practicats en la nostra actualitat: el bàsquet. I per què parlar d'aquest esport, podent parlar de qualsevol altre? Molt senzill: considere que aquesta modalitat esportiva és tremendament saludable, i forma part d'un ambient esportiu net on l'esportivitat encara no s'ha perdut per culpa de la competitivitat. M'agradaria que vosaltres, com a possibles practicants d'algun esport, us plantegeu la possibilitat de donar-li una oportunitat al bàsquet i a la seua pràctica, ja queestic segur que gaudireu d'experiències inoblidables. He sigut jugador de bàsquet durant set anys, i encara hui el practique; per tant, conec moltes coses sobre aquest esport i el seu entorn. Tractaré de transmetre el meu amor per aquesta pràctica durant els minuts següents, així que si us sembla bé, comencem.

4 El següent conferenciant ha emprat una sèrie d'expressions per tal d'acostar-se a l'audiència, però el grau de formalitat de les seues paraules no és l'adequat. Subratlla aquestes expressions incorrectes i torna a escriure el fragment utilitzant oracions més adequades.

Com esteu, col·legues? M'agradaria donar-vos les gràcies per vindre a escoltar aquesta conferència. Espere que no us semble un rotllo. El meu nom és Josep Llorenç. Aquesta xerrada gira al voltant d'un tema d'actualitat: l'ús de les xarxes socials entre menors d'edat. He decidit triar aquest tema perquè tot açò de les xarxes socials em sembla una passada, i m'agradaria que tota la penya que esteu ací presents compartíreu amb mi aquestes emocions. A més d'això, he llegit diversos llibres que parlen al voltant del tema i es podria dir que controle un munt sobre la matèria.

5 Relaciona els següents conferenciants amb les seues possibles presentacions com a experts/legitimacions com a emissors en una conferència:

Xiqueta de primària

La meua professió m'ha permès mantindre un contacte constant amb els animals, per tant conec les seues reaccions davant l'estrès.

Ballarí de ballet

He passat molts anys compartint moments en un pati escolar, i per això conec perfectament les relacions existents entre els xiquets mentre juguen a l'hora d'esbarjo.

Veterinària

El comportament de la gent amb malalties pot variar molt. He estat testimoni de gent en situacions de salut molt greus, i puc dir que el caràcter canvia en aquests casos.

Infermer

El sacrifici és vital en aquest esport. Els anys de pràctica m'han fet tindre una disciplina i una ètica de treball que pot aportar molt en aquest tema.

6 Imagina que estàs preparant una introducció per a una exposició oral formal. Justifica la importància i per què poden ser interessants per al públic els temes següents:

-El canvi climàtic.

Importància:

.....

.....

Per què és interessant:

.....

.....

-Les guerres del món.

Importància:

.....

.....

.....

Per què és interessant:

.....

.....

-Els animals verinosos.

Importància:

.....

.....

.....

Per què és interessant:

.....

.....

7 Ara, selecciona un tema dels proposats en l'exercici anterior i acaba d'escriure la introducció al teu quadern. Recorda tots els elements necessaris perquè siga correcta.

8 És moment de parlar en públic. Agrupeu-vos en grups de cinc persones i exposeu, davant dels companys del vostre grup, les introduccions preparades a l'exercici 5. Després, seleccioneu una de les introduccions exposades al vostre grup i compartiu-la davant la resta de la classe.

·Utilitza la graella següent per avaluar les introduccions dels teus companys:

	Apareix?		Exemples de les frases que utilitza per a fer la...
	SI	NO	
Salutació	SI	NO	
Justificació	SI	NO	
Presentació com a experts/legitimació com a emissors	SI	NO	
Vocabulari formal	SI	NO	

3. El cos expositiu

Durant el cos expositiu es desenvoluparan les idees principals i secundàries de la nostra exposició oral. Per tant, serà la part més extensa.

Què haurà d'aparèixer al cos expositiu?

-Al començar aquesta part, haurem d'anticipar les **parts** que compondran la nostra intervenció oral segons l'ordre en què apareixen en l'exposició; d'aquesta manera, ajudarem els assistents a fer-se una idea de l'estructura de la nostra conferència.

-Després d'acabar cada una de les parts de l'exposició, farem un **resum** de les idees principals i indicarem que passem a la part següent.

-Emprarem un **vocabulari especialitzat**. Cal tindre en compte que l'audiència no tindrà, en la seua majoria, els nostres coneixements al voltant del tema de la conferència.

-Farem ús de **recursos explicatius** per tal d'explicar aquest vocabulari.

-També utilitzarem una quantitat considerable de **connectors**. Ens ajudaran a ordenar les parts del discurs i a enllaçar les idees.

9 Quines idees es desenvolupen al cos expositiu de l'exposició sobre Nikola Tesla? Subratlla, a la transcripció de la conferència de la pàgina 23, les paraules emprades pel conferenciant a l'hora d'anticipar-les.

10 A continuació tens les parts tractades en el cos expositiu d'una conferència que parla sobre la importància de la lectura. Escribeu l'anticipació d'aquestes parts, ajudant-te de connectors d'ordenació.

El primer benefici de la lectura que comentarem és la capacitat que té a l'hora d'ajudar-nos a desconnectar de tots els pensaments que hagen pogut sorgir durant el dia. Moltes vegades, és complicat agafar el son una vegada arribem al llit, ja que les preocupacions de la nostra vida no deixen que el cap es tranquil·litze, dificultant d'aquesta manera la tasca de dormir. Quan llegim, ens estem allunyant de la nostra vida per posar-nos en la pell d'un altre personatge. D'aquesta manera, estem deixant a un costat les nostres preocupacions ja que estem concentrats en els esdeveniments d'un altre.

Però aquest no és l'únic benefici que té llegir. La lectura també ens ajuda a l'hora de millorar la nostra capacitat de concentració. Mai us ha passat que, durant una sessió de lectura, heu hagut de tornar a una pàgina anterior perquè no us heu assabentat d'allò que havia passat? Inconscientment, estem entrenant el nostre cervell per a prendre consciència de tot allò que estem llegint. Obliguem el cervell a estar totalment pendent de les paraules que passen davant els nostres ulls i, quan ens despistem, tornem els nostres passos per tal de repetir l'exercici de la lectura. D'aquesta manera, la nostra capacitat de concentració augmenta, i aquesta capacitat de concentració es pot aplicar en altres activitats de la nostra vida.

Per últim, hem de dir que els experts han demostrat que les persones que llegeixen són més empàtiques, és a dir, tenen més capacitat de posar-se al lloc d'una altra persona, millorant la comprensió dels altres i facilitant, d'aquesta manera, les seues relacions socials. I com pot fer açò una cosa tan senzilla com llegir? Molt senzill: com hem dit abans, quan llegim novel·les ens fem en la pell d'un altre personatge. Les paraules llegides ens mostren totes les coses que li passen, algunes bones, i altres roïnes. Si la història ens interessa suficientment, compartirem les emocions del personatge i podrem arribar a comprendre-les.

Els **connectors d'ordenació** s'utilitzen per a donar un ordre temporal a les idees exposades en una conferència. Gràcies a ells, els assistents poden entendre l'ordre en el qual exposarem les nostres idees.

Exemples: *en primer lloc*, *en segon lloc*, *primerament*, *a continuació*, *seguidament*, *per últim...*

11 Les parts de l'exposició de l'exercici anterior han perdut el resum que recull les seues idees principals. Observa el quadre groc que apareix a continuació i escriu el resum al final de cada una de les parts.

Alguns connectors, com *en resum*, *en síntesi*, *en conclusió*, *a mena de resum*, etc., ens ajuden a introduir els resums al final de cada una de les parts de l'exposició.

Els recursos explicatius.

Com hem vist abans, a les exposicions orals formals s'utilitza un **vocabulari especialitzat** que pot ser difícil d'entendre per a l'audiència que estiga present. Per a facilitar la comprensió, utilitzarem una sèrie de **recursos explicatius** per aclarir el vocabulari tècnic que fem.

-La descripció. S'utilitzarà sobretot a l'hora de descriure objectes o màquines dels quals no coneixem l'ús. Una bona descripció pot ajudar els oients a fer-se una idea d'aquests aparells abans desconeguts.

-Les definicions. Moltes vegades, la forma més fàcil de fer comprendre una paraula específica de la nostra xerrada és comentant la seua definició. Explicar el significat d'una paraula complexa mitjançant paraules més senzilles ajuda a comprendre el vocabulari específic de les exposicions.

-Les reformulacions, consisteixen a tornar a expressar una idea o un concepte de l'exposició però utilitzant altres paraules per tal d'aclarir el significat. Es poden introduir per un **connector de reformulació** o pel pronom **que**.

-Les comparacions amb objectes amb els quals el receptor potser està més familiaritzat.

-Els exemples. Potser una persona coneix el significat d'una paraula però encara no n'és conscient. L'ús d'exemples pot ajudar aquesta persona a recordar allò que coneix sobre aquesta paraula, o bé a reforçar els seus coneixements al voltant del tema. Els exemples es poden introduir mitjançant **connectors d'exemplificació**.

12 Al següent fragment d'una exposició oral apareix molt de vocabulari especialitzat, sense que hi haja recursos explicatius que aclareixen el seu significat. Afegeix al costat de cada paraula escrita en **roig** la seua definició. Introdueix les definicions utilitzant diferents connectors de reformulació, tal i com es veu en l'exemple. Si ho necessites, ajuda't d'un diccionari.

“L'astrologia, és a dir, l'estudi de la posició i el moviment dels astres, és molt interessant”.

El treball es va agilitzar molt gràcies a la introducció de la nova **maquinària agrícola**. Les noves eines van suposar la modernització del camp. Aquest sofria un procés d'endarreriment per culpa del desinterès dels **terratinents**. Els camperols espanyols encara es veien obligats a segar el camp utilitzant màquines antigues com ara la **dalla**. Però això va canviar amb la modernització que ens va portar innovacions com la **recol·lectora**.

•Definicions:

“Amo o posseïdor d'una terra o finca rústica”

“Màquina autopropulsada o arrossegada per un tractor que serveix per a fer la collita”

“Sèrie d'equipaments que utilitzen els agricultors en les seues labors”

“Ferramenta de segar herba formada per una fulla llarga i corbada i un mànec de fusta”

Els **connectors de reformulació** ens ajuden a tornar a explicar un concepte però utilitzant altres paraules per tal que siga més fàcil de comprendre per al receptor del missatge. També es poden utilitzar a l'hora d'introduir definicions.

Exemples: és a dir, o siga, això és, en altres paraules, per ser més precís, millor dit, dit d'una altra manera/forma...

13 Uneix les paraules següents amb la reformulació corresponent mitjançant el pronom “que”, tal i com es veu a l'exemple.

Els mossàrabs parlaven una llengua anomenada mossàrab + Els mossàrabs eren els cristians del territori musulmà = “Els mossàrabs, que eren els cristians del territori musulmà, parlaven una llengua anomenada mossàrab.

La fotosíntesi es realitza durant el dia.

El meandre és una corba pronunciada que forma un riu en el seu curs.

La cèl·lula va ser descoberta al S.XVI.

La pupil·la és un orifici situat al centre del iris per on passa la llum a la cambra posterior de l'ull.

La pupil·la pot dilatar-se.

La cèl·lula és la unitat anatòmica fonamental de tots els éssers vius.

El meandre era ple de cocodrils.

La fotosíntesi és un procés químic que permet a les plantes fabricar el seu aliment.

14 Uneix els següents trets de diferents exposicions orals amb un connector d'exemplificació i amb els exemples correctes. Després, escriu els fragments sencers, fixant-te en els signes de puntuació.

“...per tant, podem dir que els treballadors estaven exposats a diferents malalties,...

...matemàtiques, ciències naturals i educació plàstica.”

“...unes xiques molt preparades que havien practicat una gran quantitat d'esports,...

per exemple,

...escorpins, escurçons, aranyes i tota sort de granotes de colors.”

“...i el perill que suposava enfrontar-se a l'amenaça dels diferents animals verinosos de la selva,...

com per exemple

...tuberculosi, tètan, malària i salmonel·losi.”

“...encara el seu intel·lecte, aquell geni havia suspès un gran nombre d’assignatures,...

com ara

...bàsquet, rugby, natació sincronitzada i waterpolo.”

Els **connectors d'exemplificació** ens serveixen per a introduir un exemple o una sèrie d'exemples en les nostres explicacions.

Exemples: com ara, per exemple, a tall d'exemple, posem per cas, així com...

15 Ara, observa la transcripció de l'exposició sobre Nikola Tesla i localitza i subratlla el lèxic especialitzat i els recursos explicatius que el conferenciant utilitza per tal d'aclarir-lo.

La pronunciació acurada.

A l'hora de parlar s'han de pronunciar correctament els sons de cada llengua, ja que els idiomes utilitzen uns sons vocàlics i consonàntics diferents.

En valencià hi ha set sons vocàlics representats en el triangle vocàlic següent:

Vocalisme tònic

panís [i] (tancada)

músic [u] (tancada)

més [e] (semitancada)

córrer [o] (semitancada)

pèl [ɛ] (semioberta)

arròs [ɔ] (semioberta)

mare [a] (oberta)

Aquesta distinció dels sons vocàlics la fem quan les vocals es troben en posició **tònica**, és a dir, quan la vocal es troba dins de la síl·laba tònica de la paraula. En canvi, quan les vocals es troben dins d'una síl·laba **àtona**, fem la distinció següent:

Vocalisme àton

pinyol [i] (tancada)

futbol [u](tancada)

cotxe [e] (semitancada)

ferro [o] (semitancada)

lluna [a] (oberta)

T'has fixat en les "lletres" que apareixen entre claudàtors al costat de les paraules? En coneixeràs algunes, però d'altres no. Aquests signes especials serveixen per a representar el so de les lletres en l'escriptura.

La **e oberta** [ɛ] sempre es troba en posició tònica, però la *e* col·locada en síl·laba tònica també pot tindre un so tancat. Per a identificar la *e* oberta, recorda que en valencià apareix normalment:

-Davant de *i* o *u* o de síl·laba amb *i* o *u*: *silenci, fèmur, ingenu, premi...*

-Davant de *l* o *r*: *mel, romer, govern, novel·la...*

-En les terminacions *-ecte, -ecta, -epte, -epta*: *arquitecte, inepte, correcte, recepta...*

-En la majoria dels mots esdrúixols: *clemència, pèrdua, gènere...*

El mateix passa amb la **o oberta** [ɔ]. Aquesta sempre es troba en posició tònica, però també pot aparèixer la *o* en posició tònica i correspondre a un so tancat. Per a identificar la *o* oberta, recorda que sol aparèixer en les posicions següents:

-Davant de *i* o *u* o de síl·laba amb *i* o *u*: *memòria, boira, sou, prou...*

-En quasi totes les paraules esdrúixoles: *clòtxina, òrfena, Mònica...*

-En els pronoms neutres i en els monosíl·labs acabats en *-o*: *açò, això, allò, bo, tro.*

-En les terminacions següents:

· *-oc, -oca*: *albercoc, roca*

· *-ol, -ola*: *caragol, escola*

· *-ot, -ota*: *clot, got, pilota*

· *-ossa*: *grossa, mossa*

· *-ost, -osta*: *cost, costa*

· *-oig, -oja*: *boig, roja*

· *-ofa*: *Moncofa, carxofa*

Recorda que els **accents** sempre són de gran ajuda a l'hora d'identificar els sons oberts i els tancats. En cas de trobar-nos amb un **accent obert** (`) el so serà obert. El mateix succeeix al contrari; si ens trobem amb un **accent tancat** (^) el so és tancat.

16 Relaciona en la llibreta els fragments d'aquests rodolins i indica, en cada cas, si la rima es fa amb *e* oberta o amb *e* tancada.

Enmig del ramat un be	que li posaren un bé.
Va ser en classe d'anglès	que era d'allò més perfecte.
Van dissenyar un projecte	vull plantar un taronger.
Abans que no arribe el fred	alçà el cap i mirà al cel.

17 Escolta les paraules que el professor o professora llegirà en veu alta i posa una creu en la columna corresponent:

PARAULES	E OBERTA? [ɛ]	
	SI [ɛ]	NO [ɛ]
conveni		
terra		
rebel		
parcel·la		
molècula		
estranger		
objecte		
hivern		
botella		
gènere		
fideu		
reunió		
verb		
museu		

18 Ara, escolta també les paraules que el professor o professora et dictarà i posa una creu on corresponga:

PARAULES	O OBERTA? [ɔ]	
	SI [ɔ]	NO [ɔ]
almoïna		
nòmada		
òrfena		
cos		
Romania		
Alcoi		
vocal		
Castelló		

lògica		
home		
acció		
singlot		
volta		
arròs		

19 Les paraules de la columna de l'esquerra tenen la *e* i la *o* tònica oberta i les de la dreta, tancada. Llegeix, en veu alta, primer les paraules de la columna de l'esquerra, després les de la dreta i, finalment, alterna'n una de l'esquerra amb una de la dreta.

Amb e/o oberta	Amb e/o tancada	Explicació
<i>mel</i>	<i>només</i>	<i>Sol aparèixer e oberta davant de l</i>
verd	ell	
pèl	pell	
coffa	mona	
Sòria	Girona	
groc	forn	
nota	sopa	
poc	fosc	
gel	pell	
existència	església	
nòmina	fórmula	
vers	dent	
bo	racó	

20 Després de llegir les paraules, fixa't en les paraules amb la *e/o* obertes i explica, en cada cas, perquè la vocal es pronuncia oberta.

4. El tancament

El tancament, com el seu nom indica, és la part que tanca la nostra exposició oral. És el moment d'acomiar-se del públic i proposar als assistents la realització de preguntes al voltant la nostra conferència.

Quines seran les parts presents al tancament?

El tancament és la **part final** de la nostra xerrada. Aquest constarà de dos moments:

- Un **resum**, on apareixeran les idees fonamentals de l'exposició.
- Un **comiat**, moment que s'aprofitarà per a donar les gràcies als assistents per escoltar i per a obrir un torn de preguntes on el públic, després d'haver sentit en silenci les nostres paraules, tindrà l'oportunitat de proposar preguntes o expressar la seua opinió.

21 En l'exposició sobre Nikola Tesla, quines paraules utilitza el conferenciant per a acomiar-se? Trobes en falta alguna cosa en aquest comiat?

22 Llig el següent tancament estret d'una exposició oral. Segons el resum, quines poden ser les parts en les quals estava dividida la conferència sencera?

Després de les meues paraules, ja coneixeu millor els efectes de l'alcohol en el nostre organisme. L'afectament greu a les funcions cerebrals, la pèrdua de memòria i concentració i l'aparició de problemes per agafar el son són tan sols una part dels possibles efectes, però són motius suficients per a evitar el seu consum.

Espere que aquesta xerrada us haja paregut interessant. Moltes gràcies per la vostra assistència, heu sigut un públic meravellós i m'agradaria, si us pareix be, resoldre qualsevol dubte que us haja pogut sorgir durant la meua intervenció. Moltíssimes gràcies.

23 Subratlla, a la transcripció de l'exposició sobre Nikola Tesla, les paraules dedicades a resumir les idees principals de la xerrada.

24 Quines preguntes faries tu al conferenciant al voltant de l'exposició sobre Nikola Tesla?

25 Relaciona els resums següents, trobats dins del tancament de diverses conferències, amb el possible títol de les exposicions orals a les quals pertanyen:

“Així doncs, com ja hem vist, els gèneres que va desenvolupar el teatre grec van ser la tragèdia grega, la comèdia grega i el drama satíric.”

“Pautes d'actuació en contra del Bullying”

“Per tant, les innovacions de la nova consola són els gràfics amb tecnologia 4K, la memòria d'última generació i els videojocs amb realitat virtual incorporada.”

“Els beneficis de beure aigua durant 30 dies”

“Abans de donar pas al torn de preguntes, m'agradaria recordar els punts principals d'aquesta conferència: la defensa de la víctima, la denúncia de l'agressió i el rebuig a qualsevol conducta violenta.”

“El teatre grec de l'època clàssica”

“En resum, podem dir que, després de 30 dies, el nostre metabolisme es veurà afavorit, la nostra capacitat creativa augmentarà, ens sentirem més lleugers i, fins i tot, haurà disminuït el nivell de greix del nostre organisme.”

“Les novetats de la nova consola Fly Station 1.5”

26 Torna a llegir la conferència sobre la importància de la lectura de l'exercici 7. Afegeix un tancament a aquesta exposició, on apareguen resumides les idees principals i on es convida el públic a plantejar preguntes al voltant de la xerrada.

4. Activitat final

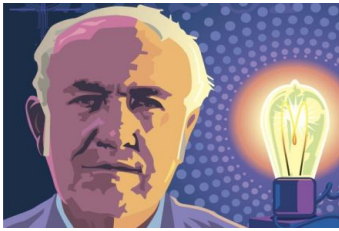
Per a la setmana cultural del nostre col·legi, han plantejat als alumnes de sisè l'elaboració d'una sèrie d'exposicions orals formals. Prepareu les vostres conferències segons les pautes següents:

- Les exposicions seran elaborades per grups de 3 persones.
- Tindran una durada de 4-6 minuts.
- El tema general de les exposicions serà el següent: *“Els inventors, persones que han canviat la nostra vida”*. D'acord amb aquest tema, cada grup escollirà un inventor o inventora i desenvoluparà la seua conferència al voltant de la seua figura.

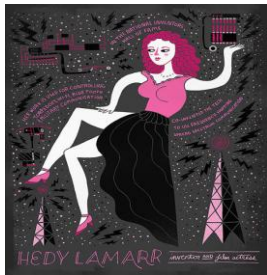
Recorda tots els punts treballats durant aquesta unitat. Bona sort!

Atenció: Les conferències seran avaluades pels vostres companys mitjançant la graella que apareix a la pàgina següent.

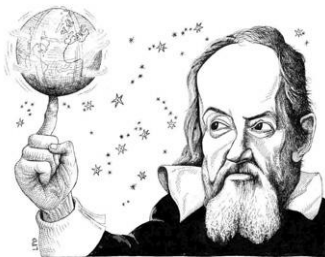
ACÍ TENS UNES IDEES PER A LA TEUA EXPOSICIÓ

Thomas Alva Edison

Hedy Lamarr

Galileo Galilei

Marie Curie

Leonardo Da Vinci

Katharine Burr Blodgett

GRUP:

INTRODUCCIÓ		COS EXPOSITIU		TANCAMENT	
La introducció comença amb una salutació i una presentació del grup?		S'anticipen les parts de la conferència?		Apareix un resum amb les idees fonamentals de l'exposició?	
SÍ	NO	SÍ	NO	SÍ	NO
Es justifica la importància del tema?		Apareix un resum al finalitzar cada part?		Es realitza un comiat amb un grau d'educació correcte?	
SÍ	NO	SÍ	NO	SÍ	NO
Existeix una legitimació com a emissors?		S'utilitza una quantitat adequada de connectors?		Es convida al públic a fer preguntes?	
SÍ	NO	SÍ	NO	SÍ	NO
S'empra un vocabulari apropiat?		El lèxic especialitzat es aclarit per recursos explicatius?			
SÍ	NO	SÍ	NO		
		Indica el nombre de vegades que s'utilitzen:			
		Una definició/reformulació			
		Exemples per aclarir un concepte			
		S'empra una pronunciació correcta?			
		SÍ	NO		

“NIKOLA TESLA, L'INVENTOR VISIONARI”

Bon dia a tots, el meu nom és Paco Lorente. Soc estudiant de Magisteri i, durant els següents cinc minuts, vaig a parlar-vos d'un dels meus inventors favorits: Nikola Tesla. He seleccionat aquest personatge ja que considere que la història ha sigut tremendament injusta amb ell. Malgrat que el seu nom pot ser desconegut per a moltes persones, la seua figura és molt important per tal de comprendre el món dels nostres dies. Sempre va ser un avançat al seu temps. Les seues idees van ser tan innovadores que resultaven incomprendibles per a la seua època. Però de totes les ocurrències que van discórrer pel seu cervell, n'hi havia una que l'obsessionava particularment: Tesla volia il·luminar el món. Va treballar incansablement per desenvolupar un sistema capaç de portar l'energia a qualsevol racó del planeta, sense necessitat de cables i de manera neta i gratuïta. Penseu un moment en aquesta intenció. No us sembla molt bonica? Imagineu un món on l'energia poguera circular lliurement, on totes les persones tingueren accés a l'aigua potable, a la calefacció, a innovacions que facilitaren el cultiu de la terra... Jo no sóc un expert en ciències, però malgrat això voldria apropar-vos una miqueta a la figura d'un dels genis més incompresos de tots els temps. He tractat de documentar-me per tal de fer l'exposició de la forma més clara i, a la vegada, més educativa possible. Per tant, si us sembla bé, comencem.

Si haguérem de que parlar de tota la vida de Nikola Tesla, de tots els seus invents i idees, probablement estariem ací fins l'any que ve. Per tant, m'he vist obligat a seleccionar la informació. Comentarem dos aspectes que considere importants per conèixer una miqueta més la personalitat d'aquest geni. Primerament, parlarem al voltant del seu gran somni: La Torre de Tesla. I a continuació, comentarem una sèrie de prediccions que Tesla va fer en vida. Com ja voreu, aquestes prediccions són molt avançades per a l'època en la qual va viure i, moltes d'elles, ja s'han complit en els nostres dies.

Començarem pel primer aspecte: La Torre WardenClyffe, també coneguda com la Torre de Tesla. Aquesta construcció va ser el seu gran somni, el qual no va poder realitzar per falta de pressupost. Amb aquesta torre pretenia experimentar amb les comunicacions sense fils, tal i com les coneixem hui en dia. El 1908, Tesla ja creia en la possibilitat d'enviar un missatge des d'un punt del planeta i que, a l'instant, aquest missatge fóra rebut en un lloc completament allunyat, tal i com succeeix amb “whatsapp”. També parlava de la possibilitat d'escoltar discursos en directe i de realitzar crides telefòniques entre dos habitatges situats en punts totalment distants, sense la necessitat d'utilitzar cables. En un principi, John Pierpont Morgan, un important banquer, va creure en les idees de Tesla i va decidir finançar-les. Però va retirar els diners una vegada va conèixer la segona funció de la torre. Nikola Tesla volia utilitzar-la per a enviar energia a la Ionosfera, que és la capa de l'atmosfera terrestre que s'estén entre els 80 i els 500km d'altitud. Una vegada aquí, es pot transportar gratuïtament a qualsevol racó del món. I no sols això. Pretenia emetre energia neta i renovable, ja que estava convençut que es podia extraure energia suficient com per abastir el planeta mitjançant la creació de nombroses centrals hidroelèctriques, és a dir, centrals preparades per a extraure energia elèctrica aprofitant la força de l'aigua. Morgan, el seu inversor, tenia molts interessos en la indústria del coure, que era el material emprat per a transportar l'electricitat; per tant, va abandonar el projecte, i va deixar Tesla sense diners per a fer funcionar la torre de manera correcta.

Com heu vist, un dels somnis de Tesla va ser portar energia gratuïta per tot el món. Per aquesta raó va construir la Torre WardenClyffe, encara que mai va arribar a fer-la funcionar. Per comprendre encara millor la ment visionària d'aquest geni, ara parlarem de les prediccions futurístiques que va realitzar durant la seua vida.

Les idees que voreu a continuació es dissenyaven en la ment de Nikola Tesla. Crec que gràcies a la seua explicació, estarem una miqueta més prop d'entendre la figura d'aquest home. Així doncs, va predir:

Un: la televisió, la telefonia mòbil i les tecnologies inalàmbriques, això és, les tecnologies sense necessitat de cables i fils conductors. Dos: els avions comercials i els ferrocarrils d'alta velocitat. Hem de tindre en compte

que en la seua època el transport aeri es realitzava mitjançant zeppelins, o siga, un transport semblant a un globus que es podia dirigir i es mantenia en l'aire mitjançant depòsits de gasos. Tres: els receptors de Wi-Fi, dit d'altra manera, els "routers". Quatre: l'evolució de la raça humana cap a unes formes de vida més pacífiques i millor preparades físicament. Cinc: la superioritat de la dona, afirmació molt arriscada i que demostra una ment molt oberta si tenim en compte el masculisme present en la societat del segle XIX i del segle XX. I sis, les escoltes interplanetàries o, per ser més precís, les comunicacions amb éssers procedents d'altres planetes de l'univers.

Les sis prediccions que hem comentat són un reflex de la visió del món del futur que tenia Nikola Tesla. Hem de tindre en compte que, quan les va pronunciar, cap d'aquestes idees havia sigut desenvolupada.

En general, podem dir que Nikola Tesla va ser un home preocupat pel progrés del món, i que veia en la ciència la possibilitat de millorar les coses. Si la Torre Wardencllyffe haguera estat acabada, ara tindríem energia elèctrica inexhaurible en qualsevol racó del planeta. Aquesta visió d'un món amb energia lliure i gratuïta tan sols cap en la ment d'un personatge capaç de predir coses com el whatsapp, el routers i els ferrocarrils d'alta velocitat un segle abans de la seua invenció.

Gràcies per escoltar les meues paraules al voltant d'aquest curiós personatge. Espere que us haja agradat aquesta exposició i que us haja despertat la curiositat de conèixer més coses sobre aquest inventor. Adéu a tots i a totes i, una vegada més, moltes gràcies.

Aquesta seqüència didàctica està pensada per a ser complimentada amb el treball dut a terme en les altres matèries lingüístiques, principalment en l'assignatura de Castellà. Els coneixements al voltant les exposicions orals formals poden ser reforçats en les hores destinades a l'estudi de l'altra llengua oficial del País Valencià. Gràcies a aquesta situació, continguts transferibles entre llengües i relacionats amb les conferències orals com ara els suports audiovisuals, el llenguatge no verbal o els tipus d'oracions que apareixen en una exposició (interrogatives, exclamatives i afirmatives), poden ser treballats en les hores de Castellà, i donar com a resultat una unitat integrada de llengües que beneficiaria enormement l'assoliment d'una correcta competència oral formal.